

ГЛАСНИК

АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ЗА БАНАТ БАЧКУ И БАРАЊУ

ГОД. I. „Гласник“ излази као месечник. Годишња цена динара 100 Поједини број динара 10	НОВИ САД, 1. ЈУНА 1928. ГОД.	БРОЈ 1. За чланове Адвокатске Коморе је претплата урачуната у чланарину.
---	---------------------------------	---

Прва реч.

Када на општу жељу адвоката, а по решењу главне скупштине наше Адвокатске Коморе, пуштамо овај први број нашег часописа у свет правника, дужни смо да пре свега кажемо, шта нас је побудило на овај потхват, шта нам је смер и да докажемо укратко „*cuī prodest*“ што-но рекоше наши први учитељи права, „јуристе“ старог древног Рима.

Победом оружја јуначке Краљевине Србије створена је ова наша лепа и велика домовина, која је ујединила на бази широкогрудог демократског Устава до на мало све покрајине у којима живе Срби, Хрвати и Словенци, а који сваком грађанину и сваком сталежу омогућује, да се смести у јавном и привредном животу према способностима и могућностима економских потреба; на демократски дух који провејава наш устав, међутим не дозвољава да то смештање буде чисто индивидуално, већ фаворизира пут сталешке, политичке и друштвене организације, која онда, војујући за интересе целине, војује подједнако за интерес сваког свог члана.

Појединац, ма како био даровит, умешан, вредан и пун врлина, не може да успе у демократској држави, док то покушава као индивидуум; жеље, захтеви и предлози појединаца обично само онда успевају ако их помогне која организована целина.

За наш адвокатски сталеж је та целина Адвокатска Комора, која увек у свима питањима, која задиру у етичку и материјалну страну адвокатског реда, диже свој глас на надлежном месту и води бриге, да се води рачуна тамо о њему.

Но показало се међутим, да често пута није довољно да организација адвоката иступи на надлежном месту, него да те жеље и захтеве треба и у дискусију јавног мњења унети, да и ово треба припремити и упознати са оправданошћу захтева, и на тај начин

стећи потпору овог другог великог фактора демократске државе : „јавног мњења“.

Ту је најмоћније помоћно средство штампа, и када стварамо ову нашу ревију, хоћемо да створимо оруђе, с' којим ћемо се у и пред јавношћу борити за своје оправдане интересе.

Али не само за своје сталешке материјалне интересе, јер од доба када су Tibirius Coruncanius и други, делили правне савете у Риму, и створили појам адвокатског клијента, увек је адвокатски сталеж водио бриге првенствено о интересима својих клијената и борио се за развој и усавршавање правних институција, па тек онда о самом себи.

Наш позив то доноси са собом, да ми у првом реду бранимо оног, ко је неоправдано окривљен, кога незнање закона доводи у незгодан положај и боримо се за оне, које насилничка воља појединог ситног властодршца противно наредбама закона угњетава.

У тој свакодневној борби често ће нам моћи учинити неизмерне услуге лист, који ће објективно износити очигледне правне заблуде, а можда и намерне испаде појединих ситних властодржаца, критикујући тај рад правнички и објективно.

Но највећу ће нам услугу учинити, спремајући рад око изједначења закона, и износећи у том погледу жеље наше покрајине, а пошто нас ово деветогодишње искуство учи, да тај рад изједначења веома лагано напредује, то све дотле морају да важе стари, на додуше либералној, али не демократској, основи створени закони ове покрајине, те је неопходно нужно да постоји јавно гласило, у коме ће се расправљати питања, која је избацио нови живот у демократској заједници покрајина са разним правним територијама, и поради тога, да се она саобразно реше у духу новог времена и уједињења у једну народно-етичку целину.

Успех наш и нашега потхвата зависиће од сарадње наших другова правника, и ми их и овим путем молимо, да нас у што већем броју потраже са својим чланцима и предлозима,

У Новом Саду дне 1. јуна 1928. године.

Др. Стева Адамовић,
Председник Адвокатске Коморе
за Б.Б.Б.

Касациони Суд, Б. Одељење Нови Сад.

После Уједињења најважнија и најтежа задаћа је била воспоставити правни ред и то је само тако било могуће, ако се пређе на организацију судова.

У погледу оснивања нашег Касационог Суда првобитно мишљење је било то, да се организује једно одељење код Београдске Касације и да оно тамо у Београду врши своју дужност.

Међутим се ово мишљење после променуло, те се организовао Касациони Суд, Б. Одељење у Новом Саду, са седиштем у Новом Саду где самостално врши своју дужност.

Ово питање је регулисано Уредбом број 34998. 17. септембра 1920. год., која уредба је после озакоњена. По овој Уредби се састоји овај суд из 5 чланова и тај Суд је у једном сенату, где су се све ствари расправљале, започео свој рад 16. марта 1921. год.

Испрва се овај Суд борио са многим тешкоћама, које су доцније отклоњене тако, те је овај Суд после успешно могао своју дужност да врши.

Одмах из почетка се видало, да је овај број судија мали, а и иначе се осећала јака потреба, да треба организовати два стручна сената и то један за грађанске, а други за кривичне ствари.

Меродавни кругови су увидели те потребе, те је донесен закон о изменама и допунама у закону о устројству Судова, по којем се број судија код овог Одељења подигао на десет. На основу овог закона је било могуће да се образују два сената.

Од овог доба настала је могућност да Касациони Суд одговори у сваком погледу својој високој задаћи и да буде на оној висини у погледу суђења, које се по закону и захтева.

Правило је то, да добро правосуђе мора бити брзо и јевтино; ово је прво код овог суда постигнуто, а друго је ван домашија овог суда.

Јасна је ствар да би требало у оба два правда много шта учинити, јер то захтева не само правни ред, него и интерес државе и народа, економије и финансије. А захтева то и углед правосуђа у иностранству, који би онемогућио такве примедбе, као што их је учинио берлински лист „Handels-Eilbote“ у чланку под натписом „Der Rechtsweg führt in Jugoslawien nicht zum Ziel.“

У погледу Касационих Судова важно је наређење донео Видовдански Устав и то члан 110. који каже, „за целу Краљевину постоји само један Касациони Суд са седиштом у Загребу.“

Али да би се могло ово законско наређење извршити, предуслов је био, да се донесе закон о устројству судова. Овај законски предлог је у више махова био пред законодавним одбором и на послетку је пленум законодавног одбора маја месеца ове године тај законски предлог усвојио и који дан треба, да га Народна Скупштина изгласа.

По томе Закону од 1. априла 1929. године треба да уједињени Касациони Суд у Загребу врши своју дужност.

По другом наређењу истога Закона, док се не донесе грађански закон, грађански поступак, кривични закон и кривични поступак Одељења Касационих Судова биће под једним кровом, али свако Одељење вршиће судијску дужност по својим законима, који су на дотичној правној територији у крепости.

Из овога се види, да ће врло много времена протећи, док јединствени Касациони Суд као такав свој рад започне.

Поздрављам новосновани правнички лист и надам се, да ће добро утицати на наш правнички живот.

Др. А. Димшић,
потпредседник Касационог Суда
Б. Одељења Нови Сад.

Услови доброг правосуђа

Опште је познат аксијом, да је правосуђе чврст темељ и један од најважнијих стубова, на коме почива величанствена зграда, коју називамо државом. Та огромна важност правосуђа побуђује државу, да у првом реду обезбеде и до најдаљих граница своје финансијске способности оснаже те темеље, јер снажећи њих, снаже себе.

Док добро правосуђе снажи, развија и унапређује државу, дотле лоше правосуђе руши и најчвршће темеље државне зграде и доводи до правне несигурности, до потпуне анархије, па и пропасти.

Па шта су управо услови доброг правосуђа?

Ако желимо, да се правосуђе постави на сигуран и јак темељ, пре свега је потребно, да се онај, коме је поверено вршење судске власти, наоружа са свима гаранцијама независности, и то како према појединцима, тако и према извршној власти. Судија, који по своме позиву штити нашу личну слободу, имовину, поштење па чак и наш живот, мора бити потпуно независан. Ту независност према публици која тражи заштиту суда, судија добија само онда, ако га буде

штитила друштвена независност, а према извршној власти само онда, ако му се осигура његова сталност.

Друштвена независност постизава се тако, ако се судији потпуно осигура његова материјална независност, — јер само она даје потпуну независност. Само свих материјалних брига лишен и потпуно независан судија се може сасвим предати и одати своме узвишеном позиву.

Што се пак тиче сталности, која судију штити према извршној власти, она на другој страни захтева, да се утврде најстрожије дисциплинске казне и да се дисциплинским судовима омогући, да из судског staleжа дисциплинским путем одстрaне све оне елементе, који због својих моралних недостатака не могу остати чланови тог staleжа. Сталност судија без могућности, да се судија дисциплинским путем уклони, односно лиши свога положаја, само би шкодила правосуђу, јер би се за судијску независност сакрили и они, који нису достојни судијског положаја.

Свакако, надлежнима спада у дужност, да пазе, да се у судијски кадар не увуку недостојни елементи. Из тога разлога, већ при постављању судија, па и судских бележника, треба нарочиту пажњу обратити на морални квалитет и на карактер, јер у отпорној снази светлог карактера можемо наћи највећу гаранцију за обезбеђење судијске независности.

Оно што важи за ново постављење судије, још и више вреди за оне, који већ заузимају судијски положај. Судија се стално мора клонити свега онога, што нарушава његов углед, што шкоди његовој моралној интактности, што слаби његову материјалну независност и што доводи у сумњу његов добар глас, исправност и непристрасност.

Није од мање важности за правосуђе, да извршна власт стави на расположење довољно радних снага. Без тога се не може доћи до брзог решавања ствари, што је такођер један од битних услова доброг правосуђа, и ако морамо нагласити, да брзо правосуђе још не значи уједно и добро суђење. Без довољно радних снага, од напорног рада, судија постаје изнурен и до изнемоглости нервозан, а такав судија не може мирно да оцењује и разматра, нити може донети добру пресуду. Баш зато редукција већ и онако малог броја особља, била би од недогледних последица по правосуђе и више би нанела штете правосуђу и држави, но што би користи донела она незнатна буџетска уштеда, настала од редукције особља.

Веома је важан задатак правосудне политике надаље и то, да се постара, да стално буде на расположењу способан и спреман подмладак. Зато, већ при постављању помоћног особља, не сме

одлучивати интерес било које партије или организације, нити икоје друге споредне околности или утицаји на то непозваних, него мора одлучивати једино и искључиво духовна способност и морална квалификација дотичнога. А поред тога мора се више времена и бриге посветити васпитању и душевном изображењу судијског подмлатка, као и одржању неопходно потребне дисциплине.

Не намеравамо, да у уском овога чланка изложимо све услове и захтеве доброг правосуђа, али ни овом приликом не можемо пропустити, а да не споменемо још један важан услов, без кога се не да замислити добро правосуђе. Судија и адвокат, сарадници су на трновитом пољу правосуђа. Где међу сарадницима нема слоге, међусобног поштовања, поверења и међусобне моралне потпоре, ту не може бити ни успешног рада. Између судије и адвоката дакле мора постојати уравнотежен одношај, онакав, какав постоји између добрих сарадника. Али ни овде се не сме прећи у крајности, не сме се дозволити да тај однос дође до веће интимности, нити се сме пустити да допре до несношљиве атмосфере и до затегнутости, јер свака крајност може да доведе до пристрасности или бар до сумње у непристрасност.

Ово су, поред осталих, они битни услови, без којих не може бити говора о добром правосуђу. Одржимо ли ма само и ове услове, правосуђе ће постати чврст и јак темељ, који ће моћи да издржи све, па и најјаче потресе, јер ће оно бити састављено из судија, духовно изображених, морално интактних, материјално независних и до крајњих граница непристрасних, — а то је крајњи циљ, коме треба да тежи правосудна политика.

Др. Никола Игњатовић,
председник Апелационог Суда у Новом Саду.

Правосудне прилике на подручју Новосадског Окружног Суда.

I.

17. фебруара 1919. год. појавио се у председничкој канцеларији Новосадског Окружног Суда Др. Миливој Поповић, тадањи новосадски адвокат а садањи потпредседник Апелационог Суда у Новом Саду, у пратњи Др. Ђорђа Ковачевића, тадањег бележника Среског Суда, а садањег поглавара среза Новосадског, и на основу акта „Народне Управе“ од 16. фебруара 1919. Број Прав. 2/1918. позвао је мађар-

ског председника Окружног Суда Ференца Рехака, да му као поверенику „Народне Управе“ преда Окружни Суд. Председник Окружног Суда, одигравши комедију опирања и „одступања пред брахијалном силом“, представљеном у лицу Др-а Александра Моча, који се у својству полицијског великог капетана на позив повереника „Народне Управе“ био такођер појавио у Суду, предао је записнички звање и то делимично 17. фебруара, а потпуно и коначно 20. фебруара.

24. фебруара 1919. под бројем предс. VIII-Е-6/1919. известио је мађарски Старешина Новосадског Среског Суда Председника Окружног Суда, да је 19. фебруара 1919. и следећих дана услед акта „Народне Управе“ од истог дана број прав. 2/1919. уз протест и „покоравајући се брахијалној сили“, предао Срески Суд Дру Бранку Николићу, адвокату (садашњем кр. јавном бележнику) у Новом Саду, након што је претходно, још 18. фебруара, обуставио сваки рад код Суда. Сличне сцене одиграле су се и код осталих судова у Бачкој, Банату и Барањи, и по одласку готово свих мађарских судија преко демаркационе линије, — правосуђе у Војводини прешло је из мађарских руку у српске.

Овај почетак војвођанског правосуђа јасно показује, да ни у једној покрајини наше државе развитак и рад судова у првом деценију после Ослобођења није имао да се бори са таквим потешкоћама и неприликама као у Војводини. Док је у осталим т. зв. пречанским крајевима (Хрватској и Славонији, Босни и Херцеговини, Далмацији и Словенији) цео правосудни апарат остао готово интактан и тако континуитет у раду судова потпуно одржан, у Војводини, по одласку Мађара судија, створена је у правосуђу такорећи потпуна *tabula rasa*: сем неколико изузетака, судови су остали и без судија и без помоћног и манипулативног особља. У ослобођеној Војводини остале су само рушевине мађарског правосуђа, само његови фрагменти, на којима и из којих је требало створити ново правосуђе, правосуђе војвођанско. Остале су судске зграде и остали су списи на мађарском језику, недовршене парнице, оставинске ствари, грунтовни и извршни предмети, остале ту кривичне ствари са окривљенима и отпуштенима на слободи и у затвору, који су чекали позив на главну расправу, коју није имао ко ни да одреди ни да одржи.

И не само то. Правосуђе на територији ослобођене Војводине није за мађарског режима сачињавало неку самосталну целину, него је било само мали органски део целокупног мађарског правосуђа, коме су нове границе, прво демаркационе, а по том државне, биле одсекле главу: Кр. Табла (Апелациони Суд) остала је у Сегедину, а Кр. Курија (Касациони Суд) у Будимпешти.

И тако се правосудна управа у Војводини, одмах на првом своме кораку, нашла пред два веома тешка задатка: и да попуни судијским и осталим особљем опустеле првостепене судове, Среске и Окружне, те државна тужиоштва, и да створи потпуно нов Апелациони Суд и Касациони Суд за Војводину, а поред њих и Главно одн. Врховно Државно Тужиоштво. Понајпрво се сва брига посветила првостепеним судовима и државним тужиоштвима. Радило се како се могло и знало. Оно мало квалификованих правника Срба Војвођана, сем незнатног броја у самоуправној служби, градској и муниципалној, махом је припадало адвокатском сталежу. То су били први војвођанске судије и државни тужиоци. Али, само за први почетак, па да се убрзо затим, готово сви један по један опет врате своме адвокатском позиву. Ваљало је, дакле, потражити судије и на другој страни изван Војводине.

И тако је започела имиграција правника из свих покрајина наше Државе и изван ње; Војводина је постала правосудна Аргентина. Та-лијанска окупација Истре и Далмације, тежак положај Срба у послератној Мађарској и природна њихова тежња да се прикључе својој народној држави, подељивање високих чинова и изгледи у брзо унапређење, а врло често, треба истаћи, и национално одушевљење у првим годинама Ослобођења, довели су и знатан број правника у Војводину, те су празнине постепено попуњаване и првостепени судови, један за другим, убрзо започели да раде.

Уредбом од 13. новембра 1919. Број 23026. устројен је Апелациони Суд у Новом Саду, а Уредбом од 17. септембра 1920. Број 34.998. Касациони Суд Б. одељење. Истовремено са Апелационим Судом, Уредбом од 13. нов. 1919. Број 23025. основано је Државно Надодветништво (Главно Државно Тужиоштво), а заједно са Б. одељењем Касационог Суда Уредбом од 17. септ. 1920. Бр. 34.999. Врховно Државно Тужиоштво. Тиме је формирање Судова у Војводини у главном остварено.

Међутим, овакав постанак војвођанског правосуђа и прилике под којима је оно позвано до ради дали су му сва његова битна обележја и основне црте, по којима се разликује од правосуђа у свима другим покрајинама наше државе. Те су особине: прекид континуитета са прошлошћу, недостатак правосудних традиција, неизрађеност сталешке свести и сталешког духа, хетерогеност и супротност менталитета у редовима судија и с тим у вези недовољна духовна кохезија, немогућност органског развитка правног система према еволуцији друштвених, економских и животних прилика услед незнатности правне територије и њезиног одношаја према државној целини.

И кад се говори о војвођанском правосуђу, било у целини било о појединим његовим деловима, нарочито кад се оно упоређује са правосуђем у другим покрајинама треба увек имати у виду његов особени постанак и истакнуте његове карактеристике. Оне детерминишу правосудни живот и на подручју Новосадског Окружног Суда, па пре него се пређе на разматрање потоњег, треба се њима поближе позабавити.

Но о томе други пут.

Др. Владимир Белајчић.

Нешто о ломбардним пословима

Касација је наша заузела у погледу ломбардних послова становиште, које се показује већ скоро судском праксом, и које становиште, тангирајући у највећој мери привредни живот, заслужује, да се с њиме мало опширније бавимо.

Становиште је касације наиме то, да код ломбардних зајмова може веровник намиру да тражи само из предатих ефеката, на које је зајам пружен био.

До правних закључака, који се могу мирно примити, можемо доћи само онда, ако су рашчишћене премисе, из којих се исти имају вући.

Пошто знамо шта је зајам, треба у првом реду рашчистити шта је ломбардни зајам, и у чему се разликује тај од обичног зајма; даље, пошто је ломбардни зајам скопчан са извесним заложним правом, шта је правна садржина обичног залога и да ли се разликује ломбардни залог и ако јест, у чему, од обичног залога?

Решења се наше касације, која су до сада донесена била, односе искључиво на зајмове, који су пружени на вредносне папире.

Ломбардни посао међутим није само зајам, дат на вредносне папире, него ломбардни посао је узајимање у опште на вредносне предмете, који се приликом примања зајма предају новчаном заводу, који се бави са таквим пословима, и који предмети могу бити не само вредносни папири, него и племенита руда и роба.

Ломбардни зајам је дакле тај зајам, који се пружа на ручни залог, који је ручни залог племенита руда, роба, или вредносни папири. (Види: Dr. Ludwig Elster, Wörterbuch der Volkswirtschaft, I. 312; — Dr. J. Conrad: Grundriss der politischen Oekonomie, I. 216; — Földes: Társadalmi gazdaságtan, II. 311)

Код обичног заложног уговора није спорно то, да поседник предатог заложног предмета, веровник, може да тражи намиру не само из предатог заложног предмета, него и из ма којег имања свог дужника. Штга више, није ни везан једним извесним редом, по којем би имао да тражи своју намиру у првом реду из заложеног предмета, и могао би се обратити на остало имање дужника само за случај, да није могао доћи до намире из продаје залога, него се може обратити директно и у првом реду осталом имању дужника и тражити намиру из заложеног предмета тек у другом реду, и само након неуспешног поступка ради намире из других имовинских предмета.

Ломбардни посао је по тачци 2. §-а 259. трговачког закона, трговачки посао Заложно право је дакле, пружено у роби, племенитој руди или ефектима, трговачко заложно право, садржина, обим и уважање којег се права има просудити по односећим се наређењима трговачког закона.

Ако би дакле трговачки закон наредио, да се у трговачким пословима, или барем код извесних врста истих, заложно право може уважити само из заложених предмета, да дужник престаје да буде лични дужник, и право се веровника ограничава само на заложен предмет, онда наравно, веровник не би могао да тражи намиру из других имовинских предмета ни у случају, да није могао доћи до намире из уновчења заложеног предмета.

Тако једно наређење међутим нема наш трговачки закон.

Немајући дакле трговачки закон таква наређења, има се по §-у 1. закона применити трговачки обичај, у случају пак, да таквог обичаја не би било, општи грађански законик.

Питање остаје дакле, да ли постоји трговачки обичај, по којем у трговачким пословима заложни веровник може да тражи намиру само из предатог ручног залога?

Не оспоравајући, да код обичних трговачких залога таквог обичаја нема, касација је наша дошла до уверења, да у погледу ломбардних зајмова постоји такав обичај.

Наиме, знајући то, да по грађанском праву заложни веровник може да тражи намиру из ма којег имања дужникова, да лични дужник није престао остати таквим и након тога, што је за осигурање веровнику предао извешан ручни залог, знајући даље, да наш трговачки закон у погледу трговачког заложног права не садржава никаква рестриктивна наређења, примена се пак општег приватног права може избећи само онда, ако егзистира посебан трговачки

обичај, — морала је да оперише с тим, да има таквог посебног обичаја.

Но, а где је тај трговачки обичај?

Дајући ломбардном зајму карактер, да је ломбардни веровник ограничен на заложни предмет, касација је — по мом знању, — пред очима имала изјашњења професора Др. Фрање Нађа, која се налазе у његовом Трговачком Праву, (4. издање, II. свеска страна 123.), тврдећи да има мишљења, да се код ломбардног зајма веровник може намирити само из заложених папира, и не може дужника за евентуални мањак са личном тужбом да тужи, коју своју тврдњу поткрепљује и са позивом на два решења будапештанске табле, донесена 1876. и 1877. године.

Но погрешним бих морао квалификовати позивање на тврдњу овог правног аутора, ако је мњење истог улогу играло при изображењу касационе праксе, јер и ако је истина, да тај аутор спомиње неспоразум, који постоји у погледу карактера ломбардног зајма, (по којој би егсистирало у погледу ломбардног зајма цитирано-ограничење веровника,) он наставно одмах примећује, да запостављање личне тужбе никако не карактерише ломбардни посао, као што то карактерише лађарски зајам, а не може се приказати ни трговачки обичај, по којем би лична тужба искључена била. У тексту пак своје књиге изричито каже аутор, да се трговачко заложно право има просудити по обичају, у мањку пак обичаја, по општем грађанском праву.

Но ако аутор наш и тврди, да специјалног обичаја нема, онда и по његовом схватању има се применити опште грађанско право, и не може се избећи примена општег приватног права само зато, јер егсистирају евентуално и таква схватања, која би утврдила рестриктиван обим ломбардног зајма.

На основу тумачења цитираног овог правног аутора може се установити само то, да 1. има правних гледишта, по којима се намира може тражити само из предатих имовинских предмета, но 2. да се ово гледиште још никако није кристализирало 3. да по нашем праву не може се приказати трговачки обичај, који би дивергирао од наређења општег грађанског права, односећих се на ручни залог.

А не само на основу тумачења трговачког закона, особито пак §§ 301—308, 259 тачка 2 и 1. овог законика, него морамо доћи до закључка, да ломбардни зајам никако се не може сматрати таквим, код којег би веровник, који је залог дао, лишен био личне тужбе, још и на основу законских наређења, која се могу наћи

код иностраних законодавстава, од којих на пример § 1293. немачког грађанског законика изричито каже, да „Für das Pfandrecht an einem Inhaberpapiere gelten die Vorschriften über das Pfandrecht an beweglichen Sachen“, док први текст пројекта мађарског грађанског законика у §-у свом 848. каже, да стицање заложног права на папире на доносиоца, наступа по правилима стицања заложног права на друге покретне ствари.

Само на основу таквих наређења могла се развити та аустријска судска пракса, на коју се позива Dr. Oskar Pisko универзитетски професор у свом издању аустријског трговачког законика, по којој највиши суд у Аустрији стоји начелно на становишту, да се кост-послови (Kostgeschäfte) имају сматрати заложним уговорима, код којих, као таквих, веровник може да тражи намиру и из другог имања дужника, ако до исте из предатих папира није могао да дође.

Но, ако је ломбардни посао као правни појам исти у Немачкој као и у Француској, или у Аустрији, онда веровник, који није изгубио своје право на личну тужбу у Немачкој или у Аустрији, не може да изгуби право на ту тужбу ни код нас.

Апстрахирајући од случајева, где је веровник по склопљеном уговору ограничен само на заложни предмет, законити су случајеви, где постоји ово ограничење — барем по мом знању, — само лађарски зајам, (cambio marittimo), и послови заложних завода.

а) Лађарски зајам зато, јер је такав зајам, који је истодобно и осигурање лађе и њеног товара, с друге стране пак, јер као осигуравајући уговор, осигурање, има се сматрати уговором на срећу.

Пошто § 325. француског трговачког закона у складу са другим односећим се законима утврђује, да веровник нема права на намиру, ако је лађа са товаром њезиним пропала*), § 1964. француског грађанског законика квалификује уговором на срећу уговор на лађарски зајам.

Ломбардни пак посао ипак се не може квалификовати уговором на срећу.

б) Заложни уговор пак заложних завода зато, јер код ових веровник дужника ни не познаје, и као quasi дужник јавља се њему само узаложен предмет. Ови су заложни послови регулисани код нас посебним законом (зак. чл. XIV. из године 1881.), који закон,

*) Si les effets sur lesquels le prêt à la grosse a eu lieu sont entièrement perdus, et que la perte soit arrivée par cas fortuit, dans le temps et dans le lieu des risques, la somme prêtée ne peut être réclamée.

као специјалан закон, стварајући *jus singulare*, право, *quod est contra rationem juris*, не може бити проширено тумачен.

А тумачење, по којем би био веровник код ломбардних зајмова ограничен само на заложен ефекат, није ни праведно, а коси се и са карактером, какав имају трговачка законска наређења.

Није праведно, јер утврђујући, да дотле, док веровник у случају, да су код уновчења папира исти њихову првобитну вредност изгубили, мора да се задовољи са постигнутом мањом продајном ценом и не може тражити од дужника мањак, који се показивао, а дужник, који већ не мора надокнадити мањак, може да тражи од веровника евентуалан вишак, који се показао са наступелом продајом — оно са различитом мером мери привредни интерес странака.

А коси се споменуто рестриктивно тумачење и са карактером трговачког права, које је право оснивајући се на *bona fides* странака, строже него грађанско право, и у сваком свом наређењу има тенденцију, да пружи јача осигурања интересима уговорача, особито пак ових веровника према дужницима, који не удовољавају својим обавезама, него која пружа грађански закон.

Споменуто рестриктивно тумачење наше касације деградира ломбардни посао на уговор на срећу. На место сигурности обезбеђења конституише несигурност, и отежава с тим набавку кредита, који се ослања у трговачком животу у највећем броју случајева на ручни, и специјално на ломбардни залог, пошто трговци раде највише са осигураним кредитима са кратким доспелостима, до којих зајмова не ће моћи доћи дотле, док су веровници изложени таквом јаком ризику, којем би их изложила споменута пракса која је добра само за то, да одузме новчаним заводима вољу за давање ломбардних зајмова.

Јесте, има разлике између обичног заложног уговора и ломбардног заложног уговора. А разлика се показује не у извесном ограничењу права заложног веровника, него на против, у једном повишењу овог права.

Већ обично трговачко заложно право конституише олакшице за веровника. Ово се заложно право може постићи већ *ex lege*. А ово се заложно право може конституисати и без пристанка дужника *ex jure retentionis*. (§ 309. трговачког законика). Даља је олакшица, да веровник уз извесне услове не мора тужбом да тражи уважење свог заложног права, него може то спровести путем директне јавне продаје. (§ 306. трг. зак.)

Већ се и из ових наређења закона види тенденција закона у погледу трговачког заложног права, која је тенденција трговачком веровнику према обичном веровнику један извесан плус да даје

Тумачење дакле карактера ломбардног зајма у једном рестриктивном правцу коси се са духом трговачког живота и трговачког закона.

Овај дух је водио извесне ауторе до гледишта, да не само да веровник може и са личном тужбом тражити изостанак потпуне намире из залога, него и до тога, да дужник има да надопуни предат залог, ако је исти међувремено своју вредност потпуно или деломично изгубио. (Види: Dr. Nagy Ferencz, Magyar Kereskedelmi jog II. 123).

При свему томе разликује се ломбардни зајам од обичног ручног залога у томе, у чему се разликује овај од трговачког залога, чији је ломбардни залог само извесна, по објекту заложених предмета и по имену разнолика врста. А даље и у томе, да евентуално може да има у корист веровника од обичног трговачког заложног права дивергирајућу већу правну снагу, а — барем по мом мишљењу, које се може поткрепити са законским наређењима, са духом закона и са мишљењем не једног правног аутора, — никако већ у томе, да би био карактера, који би му дао према обичном грађанско-правном залогу слабију снагу, којом би га опримила касациона пракса.

Др. Ђура Табаковић,
адвокат.

Општи појмови осигуравајућег посла

Др. Сигмунд Хандлер Нови Сад.

Осигуравајући посао остварује смисао узајамне помоћи која је најелементарнији захтев друштвене заједнице људи. Проблем узајамне помоћи је тај велики социјални правац, у којем човечанство може наћи пут према срећнијем животу. У томе току мисли нема места дарвинистичко светско гледиште, према којему је праосећај човечанства узајамна борба, него библијско идеалистичко светско гледиште, које вели, да је у прастаро доба први и најелементарнији осећај између човека и човека био узајамна помоћ: добра воља човека према човеку, а не борба нити непријатељство.

Када се оснивају друштва, чији је позив да у случају удара судбине и материјалних штета посредују оштећеницима помоћ неоштећених, онда смо с тиме један корак ближе путу срећнијег социјалног живота. Тај позив испуњују осигуравајућа друштва.

Поред овог општег и социјалног карактера осигуравајућих друштава, она ипак не уживају у јавном животу много поштовања — изузевши са стране стручњака и већих подузећа — и може се мирне савести установити, да и сами правници не познају увек потпуно онај део правничког живота, који се односи на струку осигуравајућих послова, што никако није у корист правосуђа.

Разлог лежи у главном у томе, што широка јавност обично познаје установу осигуравајућих послова с једне стране путем осигуравајућег агента, који већим делом насилнички или са најлукавијим начином увлачи поједине особе у осигуравајући посао, а ови агенти обично не потичу из виших друштвених кругова; с друге стране познаје јавност осигуравајући посао путем инкасанта тог друштва, који сваке четврт године тачно долази и односи новац, за што јавност не добија никакву видљиву противуслугу. Осигуравајући агенти и инкасанти обично нервирају и огорчују публику, те отуда није чудно, што осигуравајућа друштва немају добар глас и поштовање.

У друштвеној заједници — од памћења човечанства — иметак је апсолутни давалац правца људског живота: материјални иметак, а не душевни иметак, који као давалац правца људског живота сачињава изузетак. Материјални иметак је регулатор људског живота. Ко такав иметак има, тај ужива предности живота, тај може одговарати свима захтевима живота, тај је обично и срећан. Из овог разлога је главни напор човечанства управљен на то, да се набави иметак као средство, које води на пут срећнијег живота. То се може као факат установити, а да се не упуштамо у оцену, да ли овај имовински материјалистички карактер нашег животног реда одговара вишим захтевима општег светског реда.

Могућности стицања иметка стоје обично у сразмеру са способношћу, истрајношћу и са срећом појединаца. Пошто је иметак стекао, код човека наступа жеља за одржање истога. Могућности одржања иметка стоје исто у сразмеру са индивидуалним особинама, штедњом, са опрезношћу човека, али у великом делу зависе и од ђудљивости судбине. Како је код стицања иметка први услов успеха сарадња људи, узајамно допуњавање међусобним утицајем разних струка, као надаље то, да се даде међусобна могућност рада, тако је и одржање иметка само на тај начин могуће против случајних удара судбине, да се људи међусобно помажу и да изгубљени иметак барем делимично

васпоставе, чиме се оштећеноме поново отвара могућност стицања даљњег иметка.

Како држава у првом реду осигурава могућност набављања животних средстава т. ј. стицања иметка на тај начин, што унутар државних граница повисује узајамну зависност људи, — што ред сарадње са снагом закона штити, — што неприкосновеност иметка са тврђавом устава оснажује, — дакле успех свршеног рада и добре среће за грађанина осигурава — тако би требала држава са друге стране осигурати неутрализирање жалосних и штетних последица несреће тако, да и у случају непредвиђених судбинских удара исто тако присилно конструише сарадњу и узајамну помоћ људи.

Држава овој својој обавези за сада у врло малој мери одговара са установом обавезатног осигурања раденика и са појединим спорадистичким установама социјалног осигурања. Нејелементарнија обавеза законодавства је то, да допуњује празнину на пољу социјалног осигурања. У случају удара несреће држава исто тако има обавезу браниоца, као што у случају добре среће за стечени иметак стоји поред грађанина са заштитним законом и са силом казне, које осигуравају неприкосновеност стеченог иметка.

Али што осигурава држава онда, када несрећа, ватра, поплава, смрт, незгода и т. д. изван наше кривице поннште стечени иметак? Ту обавезу државе за сада, испуњују, односно надомештају, осигуравајућа друштва. Будући да држава за сада свуда на свету пропушта, да у случају несрећних удара присили неоштећене да помажу оштећене, — осигуравајућа друштва ово помањкање државних наређења изједначују са привредном снагом трговачких комбинација и проузрокују да друштво човечанства без свога знања жури у помоћ невино оштећеном.

Овај социјални карактер осигуравајућих друштава не признаје се у достатној мери у правничком животу, и у правосуђу осигуравајући послови не наилазе на ону пажњу и заштиту, како би то установа осигурања заслужила.

Избрани Суд Трговачко-Индустријске и Занатске Коморе у Новом Саду.

У саставу Трговачко-Индустријске и Занатске Коморе у Новом Саду постоји и избрани суд, чија је сталност зајемчена одредбама члана 298. финансијског закона за 1928/29. годину и чији је Правил-

ник одобрен решењем Г. Министра Трговине и Индустрије Бр. 3831/III. од 7. маја 1928. године. Службени је назив суда: Избрани Суд Трговачко-Индустријске и Занатске Коморе у Новом Саду. Седиште овог Избраног Суда је у Новом Саду, али на основу овлашћења §. 1. Правилника Председништво Коморе може ради уштеде трошка дозволити да се расправе држе и у којем другом мосту коморског подручја. (Коморско подручје обухвата целу област старе Бачке, т. ј. и оне градове и срезове, који су новом поделом земље на области припали београдској области, и два барањска среза: Дарду и Батину.) Комора је имала на уму, већ при одлуци о оснивању суда, која је донета на пленарној комориној седници 25. септембра 1927. год. одржавање судских расправа у местима ван Новог Сада, јер је иста седница донела и одлуку, да ће се расправе за спорове, који буду потицали из Суботице и Горње Бачке држати у Суботици.

У делокруг овог Избраног Суда спада решавање трговачких, индустријских и занатских спорова, у којима је постављање изабраних судија законом допуштено (§. 767 и сл. гр. п. п.), ако су странке приликом закључења посла, или накнадно писмено уговориле надлежност овог суда и изрично се одрекле правног лека против његове пресуде. У надлежности овога суда решавање се нарочито они трговачки спорови који потичу од послова, који се не закључују на берзи. Под тим претпоставкама надлежан је избрани суд и за решавање таквих спорова, у којима је једна странка иностранаца. (§. 2. Правилника.)

Избрани Суд састоји се од броја изабраних судија, које ће избрати пленарна коморина седница на предлог коморине управе. Како је Правилник суда одобрен тек почетком месеца маја о. г., избрани судије нису још постављени. О њиховом избору решавање пленарна коморина седница, која ће се одржати половином јуна о. г. У појединим случајевима избрани суд састављен је од прочелника и двају судија. Прочелника бирају оба избрани судије. Ако судије не изаберу прочелника, именује га правни секретар суда. Правни секретар суда је лице са свршеним правним наукама, које је положило судијски испит и које је вршило службу судије код редовних судова најмање три године. Правног секретара поставља Управа Коморе.

Правилник Избраног Суда, који је одобрио Г. Министар Трговине и Индустрије садржи детаљне одредбе, које се односе на поступак, надлежност, извршење пресуде, и т. д.

Како је Комора већ отпочела са организацијом суда, а поједине фирме при закључивању послова писмено уговарају надлежност коморског суда, може се очекивати, да ће суд отпочети са радом већ у току месеца јула о. г.

Берза и берзански суд. ✓

Први знаци настојања око сређивања економских прилика, после ослобођења, јавили су се у Војводини. Ово је било и сасвим природно. Војводина је сачињавала најплоднију покрајину наше Отаџбине и економски живот је био куд и камо развијенији него у осталим крајевима државе. Заузимање војвођанских привредних кругова, да се у првоме реду истакне на дневни ред питање економско - финансијске консолидације, имало је поред општих принципа уређења државе и својих специјалних разлога, међу које су спадали у првом реду питање уређења валуте и извозне трговине.

Извоз наших пољопривредних продуката требао је да буде од значајног утицаја при регулисању наше валуте.

Међу таквим приликама јавила се потреба оснивања једне продуктне берзе у Војводини и Збор трговаца и индустријалаца 24. јануара 1921. године, једногласно је решио, да се она постави у Новоме Саду као административном и привредном центру Војводине.

Одлука споведена је одмах у живот и тадашњи Министар Трговине и Индустрије г. Др. Вјекослав Куковец већ 5. марта т. г. потврђује статут берзе, Управа Берзе пак одмах отпочиње са радом на изграђивању те важне привредне установе,

По себи се разуме, да је један од првих и најважнијих задатака био формирање избраног суда берзе и утврђење делокруга, надлежности и поступка истога.

За правилан ток и унапређење берзанских послова било је од преке потребе да се успостави берзански суд. Члан 84. статута берзе јасно каже: „да сви спорови који би произлазили из берзанских послова на овој берзи закључених, морају се извиђати и пресуђивати пред Берзанским Судом, и то: кад се воде између лица, која су у време закључења спорног посла или у време тужбе била записана као чланови или посетиоци берзе, а нису писмено уговорили надлежност којег другог суда.“

По чл. 85. статута берзе међутим Берзански Суд може решавати и спорове, ако послови из којих ти спорови проистичу и нису склопљени на берзи, али у том случају је потребно доказати: „да су парничари предходно или накнадно написмено и изречно пристали на надлежност Берзанског Суда.“

У коликој су мери биле оправдане наде, које су наши привредници полагали у оснивање берзе и берзанског суда, најбољи доказ

пружају статистички подаци о броју парница и експертиза, вођених пред тим судом.

Од првога дана функционисања Берзанског Суда (август 1921. године) па до конца 1927. године покренуто је и завршено 6.584 спорова. Експертиза (парничних и ванпарничних) одржано је у 2842 слушаја, а експертизирано је укупно 9259 вагона робе.

Велика заслуга Берзанског Суда није само у томе, што је својим радом одтеретио државне судове, него што је својим упроштеним и стручним начином расправљања и беспризивношћу својих пресуда осигурао брзо решавање спорова и тиме обезбедио брзо намирење оправданих потраживања заинтересованих странака. Заслуга његова међутим није се испољила само при указивању правне помоћи — него можда у још већој мери у погледу унапређења народне привреде. Строгом, али праведном и стручном оценом лифероване робе, ако је био стављен приговор против квалитета исте, постигло се, да су произвођачи почели посвећивати велику пажњу квалитетној производњи, а то је први и најбитнији услов за наш извоз.

Избрани суд берзе тим својим радом, стекао је неограничено поверење привредног света, који се је радо подвргавао његовој надлежности, знајући да тај суд у његовом раду руководи принцип: Буди поштен, тачан и брижљив трговац!

Др. Бранко Петровић,
гл. секретар берзе.

Судска пракса

А) Начелне одлуке Б. одељења Касационог Суда у Новом Саду.

Број Г. 217/1927. Ваљаност последње воље по правилу се има разматрати само на оном основу, који је изнесен у тужби; касније изнесени узрок не може послужити основицом пресуде, ако је тужилац тај узрок познавао већ приликом покретања тужбе, па ипак није своју тужбу засновао и на том узроку. По себи се разуме, да противна странка може пристати и на то, да се у разматрање узме и касније изнесени узрок за нападање тестамена.

Број Г. 2/1927. Приговор ненадлежности суда, истакнут само у ревизионој молби, као касно поднесен не може се узети у обзир, будући не спада међу оне, приговоре, који се у смислу §-а 540. гпп. имају по службеној дужности узети у обзир.

*

Број Г. 421/1926, Повређен је §. 270. гпп., ако призивни суд не узме у оцену тврдње и доказе, који имају одлучну важност за мериторно решење спора.

*

Противна тужба тужене странке за развод брака садржава у себи и молбу, да се тужилац прогласи кривим.

У бракоразводним парницама суд може решење имовинско-правног питања одложити за време, када пресуда постане право-моћна у питању развода брака.

*

Број 386/1926. Кад ревизиони Суд пресуду призивног Суда разреши и упути призивни Суд на даљи поступак и на донашање нове одлуке, призивни Суд је дужан држати се стајалишта ревизионог Суда.

*

Број Г. 228/1927. По сталној судској пракси не може се досудити алиментација оном незаконитом детету, чија је мати у време зачећа детета била таковог неморалног живота, који показује већи степен моралног пада. Такав дубоко пали неморални живот установљује и та околност, када женска у присутности треће особе полно опћи.

Б) Решења Будимпештанске Курије.

Отпуст солидарног дуга само за једног дужника. Солидарни дужник у парници ради утеривања дуга против њега тврди, да вансудска нагода, коју је склопио веровник тужитељ са другим садужником значи ослобођење од обавеза за садужника, дакле важи и за њега. Курија установљује:

да такав уговор попуштања који склапа веровник са једним дужником обуставља обавезу осталих само у том случају ако је склопљен с том намером. (S VI. 1332/1928. Rac, 1928. V. 2).

*

Правна и парнична способност подружнице деоничарског друштва. На основу правног посла склопљеног са филијалом једне бечке банке у Черновици имала је извршити исплату

будимпештанска филијала исте бечке банке. У парници, коју је покренуо тужитељ код будимпештанског окружног суда против главног завода у Бечу, тужени се брани тиме, да је тужитељ морао покренути парницу против филијале банке. Курија није узела у обзир овај приговор, јер:

права и обавезе из таквих послова, које је склопила филијала деоничарског друштва, не припадају односно не терете филијалу него само деоничарско друштво, дакле субјект је истих деоничарско друштво, из којег разлога је позивни Суд без повреде правних правила изрекао, да се тужитељ не може одбити са тужбом зато, што није покренуо парницу против поступајуће филијале, него против самог деоничарског друштва. (S. VII. 5566/1927. Kecer, 18. IV. 1928.).

*

Почетни рок урачунавања камате. У новој парници, која се покренула у року од 30 дана након правоног обустављања ради приговора делокруга обустављене парнице, позивни суд је досудио камате од дана покретања нове парнице, но курија је напротив досудила исте од дана предаје прве тужбе, јер:

у смислу §-а 184. гпп. кад се обустави која парница на основу дилаторног приговора, приватно-правна дејства покретања парнице остају на снази, ако тужитељ за 30 дана од правноснажности обуставне одлуке ~~прописно~~ поднесе тужбу. Несумњиво је, да се у таквом случају од дана предаје тужбе припадајућа камата не рачуна од дана предаје новије тужбе, него од дана предаје основне тужбе. (S. VII. 5337/1927. Kecer 30. III. 1928.).

*

Почетни рок правног дејства цесије. Тужитељ на основу околности надлежности предвиђене у 1. аLINEИ §-а 27. гпп. овде покреће парницу против иноземног становника под оним насловом, да има иметак у Мађарској. Но тужени је свој у Мађарској налазећи се иметак, који се састоји искључиво из потраживања, још пре покретања парнице цедирао на треће лице и у своме дилаторном приговору навађа да нема иметка у Мађарској. Тужитељ се пак позива на то, да је тужени обавестио цесионара о цесији тек током парнине. Курија даје места дилаторном приговору, јер:

правна је норма да са уговором о цесији цесионар ступа као веровник у место цедента, — дакле вршењем цесије потраживање цедента постаје потраживање односно иметак цесионара и престаје бити иметак цедента, те на оспорено дејство цесије та околност не упливише да ли у опште или када обавести цедент или цесионар

цесуса т. ј. уступљеног дужника о извршењу цесије. (S. II. 9573/1927. Rötth, 23. IV. 1928.).

*

Обустава заједнице власништва. Тужени против тужбе у којој се тражи обустава заједнице власништва у нарави, бране се тиме, да би у случају поделе у нарави припао њима по особи свега $3\frac{1}{2}$ м. широки појас који се не би могао привредно корисно обрадити и тако би они морали претрпети вредносни губитак. Курија одбија тужбу ради обуставе заједнице власништва, јер:

истина је додуше да нико није дужан живети у заједници власништва и да свака заинтересована странка може тражити обуставу заједнице власништва, али само у подесном времену и без повреде интереса другог сувласника. Из горњих података али произлази да би са стране тужитеља намеравана подела земље повукла собом имовинску повреду тужених. S. V. 997/1927. Oswald, 1. V. 1928.).

Из Адвокатске Коморе

Број 640/1928.

Позив на редовну скупштинску седницу

Адвокатске Коморе за Банат, Бачку и Барању, која ће се одржати у Новом Саду 4. јуна 1928. год. у 10 часова пре подне у згради Адвокатске Коморе (Војвођанска ул. бр. 25) са овим дневним редом:

- 1) Годишњи извештај Одбора Адвокатске Коморе, за 1927.
- 2) Завршни рачун за 1927. год.
- 3) Прорачун за 1928. год.
- 4) Предлог Управног Одбора за стварање правилника и фонда за издавање једне припомоћи наследнику умрлог адвоката.
5. Евентуалије.

Уједно се умољавају г. г. адвокати да изволе у року од 8 дана по пријему овога позива извести ову Комору о запаженим недостацима правосуђа.

Нови Сад, дана 26. априла 1928. год.

Др. Коста Мајински с. р.
тајник.

Др. Стеван Адамовић с. р.
председник.

ПРАВИЛНИК

**за издавање припомоћи изнемоглим адвонатима и наследницима
адвоката чланова Адвокатске Коморе за Б. Б. Б.**

1. §. Адвокатска Комора за Б. Б. Б. даваће под условима који су у овом правилнику утврђени, једну припомоћ једаред за свагда:

1. Оном адвокату, који несрећним случајем или услед неизлечиве болести буде онеспособљен за вршење адвокатског позива, те услед тога брисан из списка чланова Коморе;

2. За случај смрти адвоката, оној особи, коју адвокат буде у напред означио, а ако то не учини, брачном другу с којим је до смрти заједно живио или ако удове нема, законитим наследницима који се буду општинском смртовницом исказали.

2. §. Висину свагдање припомоћи одредиће редовна главна скупштина Коморе за сваку годину посеппе, те се та свота плаћа у свима случајевима који се десе, све док се друга свота не установи.

3. §. Право на ову припомоћ губи онај члан Коморе односно његов корисник и наследник, ако је адвокат онда, када би наступило право на добивање припомоћи, био дужан унатраг рачунато годину и по дана коморског приреза.

4. §. Припомоћ се има одмах исплатити, чим се Комори поднесу писмени докази о наступилој оправданости тражења и то:

а) У случају 1. §. тачке 1. чим адвокат буде правоћно брисан из списка адвоката.

У овом случају добија припомоћ сам адвокат уколико није стављен под курателу, иначе пак она лица, која су у 1. §-у у тачци 2. означена.

б) У случају § 1. тачке 2. кад уз приказ смртовнице то корисник, удовица или наследници буду тражили.

Удовица има уз то да поднесе и општинску сведоџбу о томе да је до смрти адвоката живила с њиме у заједничком домазлуку.

5. §. Од припомоћи има да се одбије све оно што адвокат дугује Комори у име годишњег доприноса, такса, глобе или ма под којим правним насловом.

6. §. Право на припомоћ по овом престаје с оним даном, кад то редовна главна скупштина Адвокатске Коморе буде решила.

7. §. Адвокатска Комора за Б. Б. Б. јамчи са целим својим имањем за исплату припомоћи, али ће створити засебан Фонд у који ће сваке године уносити одговарајућу своту својих прихода.

С тим Фондом рукује Одбор Адвокатске Коморе на исти начин као и са осталом имовином Коморе.

8. §. Ако која будућа редовна главна скупштина Адвокатске Коморе реши, да се ова установа укине, прелази Фонд исте у неограничено власништво Коморе.

У Новом Саду, дне 1. маја 1928. године.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Дугогодишње искуство је показало да адвокати врло често после своје смрти остављају незбринуте породице и да много пута одмах фали и најнужније у кући.

Слаби смо да би могли створити пензиони фонд за адвокате и удовице али смо доста јаки да прву помоћ пружимо породици у случају несреће или смрти.

Има нас око 470 адвоката који смо чланови Коморе за Б.Б.Б., те ако сваки допринесе неку малу жртву, можемо породицу свакога да бар у првом часу несреће помогнемо да колко толко без бриге спреми себи даљу будућност.

Ови нас разлози воде да предложимо стварање Фонда за једну једину припомоћ која би се исплаћивала изнемоглим адвокатима или њиховој породици те смо израдили статут по коме би се та припомоћ имала делити и нужна новчана средства искупити.

Наш пројект није у бројкама фиксиран него је еластичан те се може сваке године према финансијалној могућности Коморе утврђивати колико доприноса треба плаћати и каква ће се припомоћ делити.

Рачунамо да у првој години плаћамо за сваки случај 20.000.— Дин. а према добивеном искуству моћи ће се та свота идуће године решењем тадашње главне скупштине повисити на 30.000.— Динара.

Статистика наша показује да је 1921. год. умрло 4, 1922. год. 6, 1923. год. 7, 1924. год. 6, 1925. год. 2, 1926. год. 3, 1927. год. 6 адвоката; свега за седам година 34 адвоката те ако по претераној али предострожној оцини предпоставимо да ће бити десет таквих случајева где ће припомоћ бити плаћена, онда потреба износи 200.000.— Дин. годишње.

Ако ту своту поделимо на 471 адвоката онда би дошло на једнога око 420.— Динара но предпостављајући да се неки доприноси увек бришу као неутериви, а и ради тога да би што пре и што издашније наш фонд дотирали, то предлажемо да се чланарина Адвокатске Коморе за 1928. год. утаничи са 800.— Дин. (осамсто динара).

Имање Адвокатске Коморе износи свега 620.122.— Динара од тога има готовине око 150.000.— те пошто Комора са својом имовином гарантује исплату припомоћи то је несумњиво да ће Комора моћи овој својој дужности удовољити.

Пошто ће Коморска скупштина сваке године утврђивати своту исплате то ће после искуства стеченог у првој години моћи за идућу годину бити утврђене како код исплате тако и код доприноса друге цифре.

Као основу за овај Фонд предлажемо да се из готовине Коморе унесе у овај Фонд 50.000.— Динара.

За случај да се новим законом о адвокатима смањи број чланова ове Коморе моћи ће идућа скупштина друге цифре установити или ову установу са свим напустити.

У Новом Саду, дне 11. маја 1928. године.

С поштовањем

Др. Адамовић

председник Адвокатске Коморе за Б. Б. Б.

Извештај Одбора за пословну год. 1927.

СЛАВНА СКУПШТИНА.

Част нам је поднети годишњи извештај Одбора Адвокатске Коморе за Банат, Бачку и Барању у Новом Саду за пословну 1927. у овоме:

1927. год. приспело је списа	1.765 комада
од ових је решено у одборским седницама	179 "
у дисциплинским судовима	89 "
прецизијалн је решено	1.431 "
код референата је евинденцији	66 "
адвоката је убележено	41
адвоката је по молби брисано	7
адвоката је услед смрти брисано	6
свега је брисано адвоката	13
31/III. 1927. год. је било свега адвоката	457
од ових је било у А. групи	271
а у Б. групи	186

Од чланова Коморе умрли су у току године: Др. Фрања Реш из Новог Сада, Др. Јосиф Сабо из Оџака, Др. Фердинанд Штајн из

Сомбора, Др. Лука Плесковић из Суботице, Др. Душан Петровић из Бачке Тополе и Др. Опенхајмер из Вршца.

Адвокатских приправника је убележено	63
адвокатских приправника је брисано	31
31./XII. 1927. год. било је свега адв. приправника . . .	248
Одборских седница је одржано	12
дисциплинских седница је одржано	8
бесплатних адвоката заштитника је одређено	294
бесплатних бранилаца је одређено	96
општих бранилаца је одређено	296

Одбор Адвокатске Коморе у свима спорним питањима доносио је такве одлуке, којима је пружио могућности заинтересованима, да затраже мишљење и начелно решење Адвокатског Сената при Касационом Суду.

122. чл. Фин. закона за 1927./1928. дозвољава адвокатима са других правних подручја, да могу пред судом заступати странке и на правном подручју Апел. Суда у Новом Саду.

На основу овога члана затражили су убележење у списак адвоката ове коморе поједини, који нису стекли квалификацију која се тражи за адвокате на територији Апелационог Суда у Новом Саду. Адвокатска Комора је ове молбе одбила из разлога, јер поменути члан фин. закона не садржи и таку одредбу, да би адвокати са других правних подручја за сада могли стећи „сталум“ на правном подручју Војводине.

Становиште Адвокатске Коморе је усвојио и Адвокатски Сенат при Касационом Суду у Новом Саду.

У току године јавило се неколико и руских емиграната са молбом, да се убележе у списак адв. приправника. И ако закон о адвокатима и адвокатским приправницима прописује, да адвокатски приправници имају бити држављани Краљевине С. Х. С., Одбор Адвокатске Коморе је с обзиром на ванредне прилике у којима се руски емигранти налазе, према претходном начелном решењу, бележио условно руске емигранте у списак адв. приправника и да накнадно имају доказати да су стекли наше држављанство, јер ће им се у противном случају брисати адв. приправничка пракса.

Од руских емиграната су већ њих неколико доказали званичним уверењем да су стекли наше држављанство.

Још 1925. године Адв. Сенат при Касационом Суду у Новом Саду је начелно решио, да и женске могу бити адв. приправнице. У смислу овога решења је Одбор Адв. Коморе у току ове године убележио 2 женске у списак адв. приправника.

Свима је познато, какво је стање било код Апелационог Суда у Новом Саду. Парнице су се из године у годину гомилале тако, да је на крају лежало неколико хиљада парница које нису могле бити решене због маленог броја судија.

Адвокатска Комора је заједно са Апелационим Судом и са војвођанским посланицима већ неколико година предузимала кораке на надлежним местима, да се број апелационих судија повиси, и да се једном санирају прилике код Апел. Суда, које толико штете наносе и појединцима, трговини и привреди, па и кредиту наше државе у иностранству.

Ове године је на крају крајева ипак успело, да је у фин. закон од 1927/1928 ушла одредба, да се број апелационих судија у Новом Саду повиси. За кратко време имаћемо неколико сената више и са правом се надамо, да ће за кратко време код Апелационог Суда наступити потпуно нормалне прилике.

Ове се године осетио живљи покрет правника у држави и у иностранству. Правници су одржали правнички конгрес у Сарајеву, Адвокатска Удружења су одржала конференције у Загребу и у Београду, и послала своје делегате на адвокатски конгрес у Братиславу.

Правнички конгрес је заснован у Загребу 1924. год. 1925. године одржан је у Београду, 1926. године у Љубљани и 1927. године у Сарајеву.

На правничком конгресу у Сарајеву, који је одржан од 23—25. септембра 1927. године било је укупно 990 учесника, од којих из Србије и Јужне Србије 440, из Босне и Херцеговине 189, из Хрватске и Славоније 154, из Словеније 104, из Војводине 82, из Далмације 16, из Црне Горе 3, и из иностранства 2. Од адвоката дошло је на правнички конгрес из Србије и Јужне Србије 67, из Босне и Херцеговине 43, из Хрватске и Славоније 34, из Војводине 29, из Словеније 29, и из Далмације 3. Од пријављених адвоката није дошло из Војводине 27.

Правнички конгрес је био подељен у 5 секција.

Прва секција је претресала тему: Заштита улагача и одговорност органа деоничких друштава. Друга секција је претресала тему: Извршење цивилних пресуда државних судова и пресуда изабраних судова. Трећа секција је претресала предмет: Основна начела нашег поморског права. Четврта секција је претресала тему: Колективни уговори између послодаваца и радника. Пета секција је претресала тему: Правни положај жене у брачном, имовинском и наследном праву.

По предмету „Заштита улагача и одговорност органа деоничких друштава“ констатовано је, да је Држава дужна да бди над националном штедњом.

Тај се циљ може најбоље постићи помагањем и усавршавањем специфичних депозитних завода, који по својој организацији и природи својој и свога посла пружају максимум сигурности.

Конгрес сматда да не треба спречавати банке у прикупљању народне штедње, али се исто тако не може допустити ни пуна слобода у управљању. То право повлачи и дужност, која је оличена у постулату што веће сигурности. Потребно је законски ограничити круг послова банкама, које примају народну штедњу и законски прописати, да се оне имају бавити искључиво благајничким и кредитним операцијама и комисионим послом.

С обзиром на стадиј, у коме се налази наше банкарство, као резултат историјског развића, немогуће је извести диференцирање банака за кратко време. Због тога је потребно прелазно законодавство за време док се процес не заврши.

Према томе се тражи:

1) да се донесе специјални банкарски закон, којим ће се, поред осталог, прецизирати која банка има законити приоритет улагача, уз дефиницију појма улога на штедњу;

2) да се створи орган, независан од државе, који ће имати за задатак, да максимира камату водећи строгог рачуна о стању на новчаном тржишту, обавезну за све улогу на штедњу;

3) да се створи основи успешне контроле депозитних завода — у колико не постоје — као и да се озакони по потреби и строжија цивилно-правна и кривично-правна одговорност одговорних лица.

По предмету „Извршење цивилних пресуда државних судова и пресуда изабраних судова донесена је резолуција, да би било на корист правосуђа, да се што пре донесе посебан привремени закон до доношења јединственог закона о грађанском судском поступку и извршења егзекутивних титула за целу Краљевину на темељу ове основе:

1) Судске пресуде, одлуке и решења као и други правни акти из ма кога правног подручја Краљевине С. Х. С., који су постали правоснажни после проглашења државног јединства, а по законима овога правног подручја, чине основ за извршење (*titulus executionis*) имају се извршити на целој државној територији, ако су снабдевени клаузулом извршивости од стране надлежног суда оног главног подручја, у коме је *titulus executionis* постао. Клаузула извршивости потпуно је равна судској одлуци о одобрењу извршења.

2) Надлежне извршне власти дужне су извршити судске пресуде, одлуке и решења као и правне акте, који испуњавају услове чл. 1, било, да им се молбом обраћа заинтересовано лице непосредно или преко свог надлежног суда.

3) Сви остали постојећи зак. прописи, у колико овим законом нису измењени, остају и даље у важности.

4) Стални избрани суд је само онај суд, који се може таквим сматрати на темељу специјалних законских прописа.

5) Решења сталних избраних судова имају једнаку формалну и материјално-правну снагу као и правомоћне пресуде редовних судова те чине засебни извршни наслов.

По предмету „Основна начела нашег поморског права“ донесена је ова резолуција:

„III. конгрес правника Краљевине С. Х. С. с обзиром на изванредну важност нашег мора за нашу краљевину а нарочито за њезин економски развој, уважајући да се данданас из мора могу црпсти све користи, које оно тако обилно пружа, само ако се модерним законима уреде сви правни односи, што могу настати из употребе његове а нарочите из пловидбе и трговине по мору;

Констатујући, да садањи наши поморски закони не одговарају данашњим приликама и захтевима препоручује се: да се изради домаћега поморског права поклони нарочита нажња, али да се при поступи овако:

Прво, да се ограничимо на хитно и најнужније модернизовање постојећега права и доношење најхитнијих специјалних закона, па, кад буде готова израда осталих домаћих јединствених закона и кад дозре међународни рад око унификације поморскога права те и друге поморске државе обаве своје радове око ревизије поморских закона да и ми израдимо из темеља ново поморско право у сагласности са тим, новим националним и интернационалним радовима.“

По предмету „Колективни уговор између послодавца и радника“ донесена је ова резолуција:

Констатује се потреба, да се у раду осталог цивилног законодавства приступи доношењу закона о колективном радном уговору и о правној организацији професионалних удружења, будући да су обе ове правне установе и државним уставом признате. С обзиром на трајање редовне процедуре у решавању приватно-правних спорова, интерес је социјални да спорови о правним односима заснованим колективним уговорима буду предмет специјалне јурисдикције кратког трајања двостепеног суђења.

По предмету „Положај жене у брачном, имовинском и наследном праву“ донесена је ова резолуција:

1. Приватно-правни положај жене у брачном, имовинском и наследном праву треба уредити на основу равноправности.

2. Ступањем у брак не ограничава се правна и пословна способност жене ни у чему; удата жена располаже својом имовином независно од мужа.

3. Удовици треба дати избор између права на наследство или права на опскрбу за време удовичког стања.

4. Преживели брачни друг треба да има свакако из посмртног имања нужно издржавање, које му недостаје.

26. и 27. фебруара 1927. године одржана је конференција адвоката држава наследница бивше Аустро-Угарске монархије. Конференција је била добро посећена од чехословачких, мађарских и аустријских адвоката. Из наше Краљевине је учествовао као једини делегат наше коморе г. Др. Стеван Адамовић. Румунија није била заступљена, а исто ни Италија, ни Пољска.

На конференцији је председавао као сазивач Др. Емил Стодола, председник Савеза Словачких Адвоката из Братиславе, који је конференцију отворио на словачком језику.

Конференција је изабрала себи за председника Др. Валента, председника Чехословачког Савеза Адвоката у Прагу.

(Наставиће се)

У ГОДИНИ 1927. УБЕЛЕЖЕНИ СУ КОД АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ОВИ АДВОКАТИ:

- 24/II. 1927. Др. Милан Миловановић, Нови Сад.
- 14/III. 1927. Милорад Арсенијевић, Нови Сад.
- 16/III. 1927. Иван Шкреблин, Нови Сад.
- 4/VII. 1927. Коста Хаџи мл., Нови Сад.
- 18/VIII. 1927. Др. Јован Лемајић, Нови Сад.
- 16/IX. 1917. Др. Милорад Јоцић, Нови Сад.
- 30/IX. 1927. Др. Дезидер Керењи, Нови Сад.
- 3/X. 1927. Др. Стеван Матић, Нови Сад.
- 1/I. 1927. Др. Лазар Дујић, Кула.
- 6/VII. 1927. Др. Ђорђе Томић, Сомбор.
- 26/VII. 1927. Др. Војин Царић, Сомбор.
- 17/VIII. 1927. Др. Ђура Николић, Сомбор.
- 5/X. 1927. Др. Винко Жганец, Сомбор.
- 22/XI. 1927. Др. Светозар Панић, Сомбор.
- 12 I. 1927. Павле Граховац, Суботица.
- 12/I. 1927. Др. Људевит Шварц, Суботица.
- 18/II. 1927. Др. Драгутин Перц, Суботица.

- 23/III. 1927. Др. Милан Вујић, Суботица.
 9/V. 1927. Др. Адам Барта, Суботица.
 5/VIII. 1927. Слободан Миладиновић, Суботица.
 6/IV. 1927. Руде Пјецко, Суботица.
 8/X. 1927. Др. Драгутин Ковач, Суботица.
 28/XI. 1927. Бранко П. Пакашки, Суботица.
 28/II. 1927. Др. Јене Бер, Б. Топола.
 11/X. 1927. Др. Павле Капларски, Б. Топола.
 18/II. 1927. Др. Јосиф Мркушић, Вел. Бечкерек.
 23/IX. 1927. Др. Јене Гранжан (Б), Вел. Бечкерек.
 14/XII. 1927. Гаврило Ђ. Радивојевић, Бела Црква.
 22/II. 1927. Др. Јосиф Рогич, Банатски Карловац.
 29/X. 1927. Др. Коломан Карпати, Банатски Карловац.
 13/VIII. 1927. Ранко П. Њамцул, Ковин.
 21/XII. 1927. Др. Милета Зестријан, Алибунар.
 6/V. 1927. Др. Стеван Пурковић, Панчево.
 16/XII. 1927. Др. Владислав Јовановић Панчево.
 5/V. 1927. Стеван Рајичевић, Вел. Кикинда.
 21/VI. 1927. Др. Владислав Ереш, Вел. Кикинда.
 10/III. 1927. Др. Тома Деспотовић, Нова Кањижа.
 1/VII. 1927. Др. Вилим Брудер, Нова Кањижа.
 4/VI. 1927. Др. Анте Одић, Чаковац.
 11/I. 1927. Др. Ладислав Шафрањ, Чуруг.
 14/V. 1927. Др. Кристијан Рериг, Нови Врбас.

1928.

- 19/III. 1928. Др. Јосиф Берлековић, Апатин
 2/I. 1928. Др. Лазар Радишић, Сомбор
 19/III. 1928. Др. Светозар Вујић, Сента
 2/I. 1928. Александар Гавански, Суботица
 30 I. 1928. Никола Р. Дедић, Суботица
 8 II. 1928. Др. Милан Вукотић, Суботица
 24/III. 1928. Др. Владислав Липозенчић, Суботица
 29/III. 1928. Др. Павле Табаковић, Суботица
 3-V. 1928. Јосиф Подграцки, Вел. Бечкерек
 5/5. 1928. Др. Душан Братић, Вел. Бечкерек
 3/IV. 1928. Др. Бора Топаловић, Банатски-Карловац
 6. IV. 1928. Др. Душан Петровић, Панчево

У ГОДИНИ 1927. ПО МОЛБИ БРИСАНИ СУ ОВИ АДВОКАТИ:

13/VI. 1927. Др. Зденко Крно, Нови Сад, иселио се у Чехо-словачку, за стараоца канцеларије одређен Др. Јанко Булик.

19/III. 1927. Др. Ђура Николић, Сомбор, услед именовања за начелника града Сомбора.

21/III. 1927. Др. Андрија Арато, Сомбор, престао да врши адвокатску праксу.

5/II. 1927. Др. Драгутин Стипић, Суботица, именован за градоначелника са правима вел. жупана у Суботици.

21/III. 1927. Др. Ендре Торња, Бела Црква престао да врши адвокатску праксу.

20 VIII. 1927. Др. Владислав Јовановић, Панчево, услед наименовања за начелника града Панчево.

Др. Иван Доминис, Вел. Кикинда, иселио се 1927. у Биоград на мору, Далмација, а да се није ни одјавио.

1928.

Др. Звонимир Пишкулић, Суботица, решењем одборске седнице од 27/III 1928. брисан је из списка адвоката, пошто се иселио у Београд још 1927. год.

17/IV. 1928. Др. Ђорђе Еремин, Перлез, престао да врши адвокатску праксу.

У ГОДИНИ 1927. УСЛЕД СМРТИ БРИСАНИ СУ ОВИ АДВОКАТИ

17/VII. 1928. Др. Фрања Реш, Н. Сад (за стараоца одређен Др. М. Кауримски).

2/VIII. 1927. Др. Јосиф Сабо, Оџаци (за стараоца одређен Др. А. Тришлер).

13/VIII. 1927. Др. Фердинанд Штајн, Сомбор (за ст. одређен Др. Бела Нађ).

23/XI. 1927. Др. Лука Плесковић, Суботица (ст. одређен Др. Драгутин Ковач) приватно Др. Душан Петровић, Б. Топола (није одређен нико).

2/VIII. 1927. Др. Армин Опенхајмер Вршац (ст. одређен Др. Сигмунд Керпел).

1928.

10/III. 1928. Владислав Стратимировић, Нови Сад (за стараоца канцеларије одређен Др. Оскар Циприс).

9/V. 1928. Др. Бранко Вујић, Сомбор (ст. није одређен још).

Власник: за Адвокатску Комору за Б.Б.Б. у Новом Саду: др. *Штеван Адамовић*, адвокат, Нови Сад. — Лист уређује Уређивачки Одбор. Уредник: др. *Косма Мајински*, адвокат, секретар Адв. Коморе, Нови Сад, Његоше а бр. 10.

„Застава“ д. д. за издавање српских књига и новина, Нови Сад, 1928-454-